

Krievijas kā ārējā aģenta iesaiste Latvijas ārpolitikas veidošanas procesā

Māris Cepurītis

Rīgas Stradiņa universitāte, Politikas zinātnes katedra, Latvija

Ievads. Valstu ārpolitikas veidošanas procesu analīzei ir iespējams izmantot virkni pieeju. Dažas pieejas uzsvēr politikas veidošanas organizatorisko un procesuālo nozīmi, savukārt ar citu palīdzību iespējams detalizētāk analizēt lēmumu pieņēmēju kognitīvos aspektus un to ietekmi uz politikas veidošanas procesu. Ārpolitika ir tā politikas joma, kura nodarbojas ar valsts interešu virzīšanu ārējā vidē. Starptautiskajā vidē savukārt darbojas daudz dažādu aktoru, piemēram, valstis un starptautiskās organizācijas. Katram no šiem starptautiskās vides aktoriem, īpaši uzsverot valstis, var būt savas intereses un savs redzējums, kā šīs intereses sasniegt.

Latvijas ārpolitikas veidošanas process notiek saskaņā ar šiem pašiem principiem, jo Latvijai savu interešu realizācijā ir jāņem vērā gan starptautiskās vides aspekti, gan dažādu iekšējo aģentu intereses. Katrs no šiem aģentiem vēlas, lai citi aģenti atbalstītu viņa intereses un tās kļūtu par valsts ārpolitiskajām interesēm, tomēr daudzos gadījumos interešu savietošana nozīmē, ka daudzas aģentu intereses nekļūst par daļu no valsts ārpolitiskajām interesēm. Šajā ārpolitikas veidošanas procesā primāri iesaistās Latvijas iekšējie aģenti – institūcijas, politiskās partijas, viedokļa līderi un plašsaziņas līdzekļi, tomēr ir novērojama arī ārējo aģentu – Eiropas Savienības, NATO, ASV un Krievijas intereses Latvijas ārpolitikas veidošanas procesos.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir izpētīt, kāda ir Krievijas loma Latvijas ārpolitikas veidošanas procesā laikposmā no 2004. gada līdz 2012. gadam.

Pētījums tika balstīts Nikolasa Onufa konstruktīvisma pieejā. Šīs pieejas ietvaros primārā analīze tiek vērsta uz dažādu politikas veidošanas procesā iesaistīto aģentu runas aktiem. Vairākiem aģentiem atkārtotot vai mainot sākotnējos runas aktu (jeb runas aktu mijiedarbības rezultātā), notiek politikas veidošana.

Krievijas loma Latvijas ārpolitikas veidošanas procesā laika posmā no Latvijas iestāšanās ES un NATO 2004. gadā līdz 2012. gada beigām tiks analizēta, izmantojot virkni gadījuma pētījumu. Šie gadījumi tiks atlasīti pēc vienotiem kritērijiem, vērtējot iesaistītos aģentus, to aktivitāti un intereses noteiktas politikas veidošanā.

Pētījums būs kvalitatīvs, tajā kā primāro izmantojot literatūras un avotu analīzes metodi, kur tiks analizēti iesaistīto aģentu izteikumi, politikas plānošanas dokumenti, normatīvie akti un citi avoti.

Secinājumi. Pētījuma ietvaros tiek secināts, ka Krievija, lai gan normatīvi nav Latvijas ārpolitikas veidošanas procesa sastāvdaļa, tiecas šajā procesā iesaistīties. Šī iesaiste notiek ar Krievijas vēstniecības Latvijā, galvenokārt vēstnieka, publisko izteikumu palīdzību. Šie izteikumi ietver Latvijas politisko izvēļu analīzi un iespējamu alternatīvu iezīmēšanu. Krievijas primārās intereses skar Latvijas ārpolitikas ekonomisko dimensiju, kā arī tālāku integrāciju Eiropas Savienības un NATO struktūrās.